

*GÖNÜLDEN
ESİNTİLER
(III)*

İRFAN MEKTEBİ

*(HAK YOLU)nun
SEYİR DEFTERİ*

YAZAN
NECDET ARDIÇ

Necdet Ardıç Serisi
III

**HAK'ka varmak ister isen,
Gönül yolun tutman gerek,**

**Üzerinden varlık yükün,
Hemen çözüp atman gerek.**

**Bir de kamil yere vanp,
Evvel elin tutman gerek.**

**Yedi deniz beş deryayı,
Kanat açıp göçmen gerek.**

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER

ÖN SÖZ

BİRİNCİ KISIM - ETTUR'u SEB'a (yedi tur)

BİRİNCİ	BÖLÜM	NEFS'İ EMMARE
İKİNCİ	BÖLÜM	NEFS'İ LEVVAME
ÜÇÜNCÜ	BÖLÜM	NEFS'İ MÜLHİME
DÖRDÜNCÜ	BÖLÜM	NEFS'İ MUTMEÎNNE
BEŞİNCİ	BÖLÜM	NEFS'İ RADİYE
ALTINCI	BÖLÜM	NEFS'İ MERDÎYYE
YEDİNCİ	BÖLÜM	NEFS'İ SAFİYE

İKİNCİ KISIM - HAZARAT'ı HAMSE (beş hazret mertebesi)

SEKİZİNCİ	BÖLÜM	EF'AL ALEMİ
DOKUZUNCU	BÖLÜM	ESMA ALEMİ
ONUNCU	BÖLÜM	SIFAT ALEMİ
ONBİRİNCİ	BÖLÜM	ZAT ALEMİ
ONİKİNCİ	BÖLÜM	İNSAN-I KAMİL

Ö N S Ö Z

Muhterem okuyucum. Her ne surette olursa olsun eline geçmiş bulunan bu kitap, hacmi itibariyle küçük olmakla beraber manası ve özü itibariyle oldukça yüklüdür.

Bu risaleden en iyi bir şekilde fayda sağlamak için daha evvelce bu yollardan geçmiş bir arifin nezaretinde tatbikine başlamak doğru olur. İçindekileri kendine mal edip o hali yaşamak istiyorsan yolu budur. Kılavuzsuz yola çıkan yolda kalır.

Eğer ehlini bulamazsan yine de oku; ancak bu defa sağlayacağın fayda ilmî mahiyette kalacaktır, bu dahi senin için çok büyük bir kazançtır.

Sınırlı boş zamanlanımda azar azar yazarak Mevlamın izni ile nihâyet tamama erdirdiğim bu küçük kitapçığın bizlere ve bizden sonrakilere, yollarında yardımcı olmasını diliyorum.

Mümkün olduğu kadar kısa ve öz olarak yazmaya çalıştığım bu mertebelere Cenab'ı Hak, cümle gayretli sâlikleri ulaştırın.

Sevgili okuyucum, bu risalenin yazılışında, dizilişinde, basılışında, bastırılışında emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yadet, geçmişlerine hayır dua et, ALLAH c.c. gönlünde feyz kapılan açsın.

Yarabbi; bu risaleden meydancı gelecek manevî hasılatı, evvela acizane, Efendimiz Muiammed S.A.V. min ruhuna, sonra merhum, Hazmi Efendi Babamın ve bütün uşşakî canlarının ruhlarına hediye eyledim kabul eyle.

NOT: Bundan sonra neşretmeyi düşündüğümüz; dördüncü kitabımız "LÜBB'ÜL LÜB" ve SIRR'ÜS SIR" "ÖZÜN ÖZÜ ve "SIRRİN SİRRI" (Çeviri) beşinci kitabımız ise, "NAMAZ ve EZAN'I MUHAMMEDİ'DE bazı hakikatlerdir.

HAK'tan hepimize yardım, gayret, gönül açıklığı ve ruh genişliği dilerim.

**NECDET ARDIÇ UŞŞAKİ
TEKİRDAĞ**

GÖNÜLDEN ESİNTİLER

İ R F A N M E K T E B İ (HAK YOLU) nun SEYR DEFTERİ:

Birinci kısım: Birinci bölüm:

Yolumuzda, kişinin kendini tanıyabilmesi için yapması lazım gelen çalışmalarını başlıca **iki** kısımda toplayabiliriz.

Birinci kısım **"etturu seb'a"** yani yedi tur denmektedir. Adından da anlaşılacağı üzere bu kısım yedi merhaleden oluşur.

Bunlar da sırasıyla:

- 1 - Nefs-i **emmare**
- 2 - " **levvame**
- 3 - " **mülhime**
- 4 - " **mutmeinne**
- 5 - " **radiye**
- 6 - " **merdiyye**
- 7 - " **safiye** diye adlandırılır.

Bu kısımda kişi **"enfüsi"** yani içe dönük çalışmalar yaparak kendini tanımaya başlar.

İkinci kısım **"Hazarat-ı hamse"** yani beş hazret mertebesi denmektedir.

Bu merhaleler de sırasıyla;

- 1 - **Efal** alemi
- 2 - **Esmâ** "
- 3 - **Sıfat** "
- 4 - **Zat** "
- 5 - **İnsan-ı kamil** diye adlandırılır.

Bu kısımda kişi **"Afaki"** yani dışa dönük çalışmalar yaparak dış alemi tanımış olur. Bu mertebeler çalışarak, yaşanarak ve Hakkın lutfu ile aşılarak kemale erilir. ALLAH c.c. kendine çekmeği dilediği kullarını bu yoldan geçirerek huzura çıkartır.

Yukarıda bilertilen merhalelerin aşılması için yapılacak çalışmalar **24 saatte** bir tekrarlanır.

Çalışmaya başlarken;

- evvela **2** rek'at **"Mi'rac namazı"** kılınır.

- Sonra **Tebareke** suresi (Sure 67) nin **tamamı** ile

Haşr suresi (Sure 59) nin **22** ve **23** üncü âyetleri

"hüvalla hüллеzi"den okunur,

1 er tesbih **"Estağfirullah"**, **"salavat-ı şerife"** ve **"kelime-i tevhid"** çekilir.

NEFS - İ EMMARE

Çok emreden, istediğini yaptıran nefis anlamındadır.

Nefs-i emmarenin boyunduruğundan kurtulmak için şu çalışmalar yapılır:

Yukarıda kısaca bahs edilen **namaz, sure** ve **âyetler** okunduktan sonra, **101** adet "**Estağfirullah**" çekilip, **3 İhlas - 1 Fatiha** okunur ve Adem Baba ile Havva Validemizin ruhlanna hediye edilir.

Sonra **101** adet **Salavat-ı şerife** çekilip, **3 İhlas - 1 Fatiha** okunur ve Efendimizin ve validelerimizin ruhlarına hediye edilir.

Bundan sonra dikkatlice kendini dünyadan uzak tutmaya çalışarak **rabıtaya** yönelinir ve

destur ya ALLAH,

destur ya Hazret-i Resulullah,

destur ya Hazret-i Ali

destur ya Hazret-i Pir Hasan Hüsamettin uşsakî,

destur ya Recalel gayb,

"**neveytü lillâh fa'lem ennehü la ilâhe illâllahü**" diyerek,

700 adet "**Kelime-i Tevhid**" çekilip, **3 İhlas - 1 Fatiha** okunur ve Pirimizin Hasan Hüsamettin uşsakî ve Halva-i Bacı Validemizin ruhlarına hediye edilir.

Nefs-i Emmare'nin zikri: "La ilâhe illâllah"tır.

İdraki: (Rabbenâ zalemnâ enfüsena ve in lem tağfirlenâ ve terhâmnâ lenekûnenne minel hasirin) (Sûre7, âyet 23)

Meâli: Ey rabbimiz biz nefislerimize zulmettik, eğer sen bizi bağışlamazsan ve bize merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz.

Hali: (ve ma uberriü nefsiy innennefse leemmaretü'n bissui illâ ma rahime rabbiy inne rabbi ğafururrahim) (S.Yusuf, A.53)

Meâli: Ben nefsimi temize çıkarmak istemem, çünkü nefis daima kötülüğü emredicidir. Meğerki Rabbimin esirgediği bir nefis ola, gerçekten Rabbim bağışlayan ve esirgeyendir.

Yaşantısı: Haktan gafilidir, kötülüğe meyyaldir, isyan ve fenalığın menşeidir, kötü ahlak sahibidir. Tabiatı zulmani ve süflidir.

Nefs-i emmarenin belirgin ahlak ve sıfatları şunlardır: Hırs, tama, şehvet, gadap, kendini beğenme, emretme hırsı, zulmetme arzusu'dur

Bu mertebeden kurtulup yükselmenin anahtarı, "**Lâ ilâhe illâllah**" Kelime-i Tevhidi'dir.

Mürşidinin, Salık'e yaptığı bu telkinle zikre başlar, **nurunu, sırrını ve halini** müşahede edinceye kadar çalışmasını sürdürür.

Rengi: Gök ve kül rengi tonlarındadır.

Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Şeriat mertebesidir.

KISA BİLGİ

HAK'ın zatından ayrılmış on sekiz bin alem arasında yer alan

1. akl-ı kül - nefsi-i kül, (2)
2. arş - kürsi, (2)
3. yedi kat gök (sema - ay), (7)
4. hava - ateş - su - toprak, (enasır-ı erbain) (4)
5. maden - nebat - hayvan (3) (18) gibi yollar katederek

insan suretinde dünyaya gelen varlık, şekli olarak o görünümde olmakla beraber, mana olarak henüz o seviyeye ulaşamamıştır.

Burası; **doğduğu** andan itibaren insanın fiziki olarak **hayat bulduğu** yer olmasına rağmen, aslında **öldüğü** yerdir.

Çünkü, o, mana olarak **Hakkın zatından** ayrılmış ve **birimselliğe** düşmüştür.

Tabareke (Mülk) suresinin 2. âyetinde belirtildiği gibi "**halâkal mevte vel hayate**" yani "ALLAH c. c. evvela ölümü, sonra hayatı hak etmiştir."

Dünyaya gelmekten maksat, kişinin gerçek hayatına ulaşması için elindeki büyük imkanları kullanıp tekrar geldiği yollardan geri dönüp aslına ulaşması itibarıyla "**İnsan-ı Kamil**" mertebesinde kendini **Hakkani sıfatlarıyla** bulmasıdır. Böylece "**İlahi seyr**" tamamlanır gâye hasıl olur.

"Ben bir gizli hazine idim bilinmekliğimi sevdim ve bu alemleri meydana getirdim" Hadisi kudsisinde belirtilen hüküm gerçekleşmiş kendini ve halkını, "İnsan'ı Kamil" gözünden her mertebede seyr etmiş olur.

"NEFS-İ EMMARE" şuuruna gelemeyen kimse, ALLAH'dan (c.c.) en uzak noktadadır. Bu bilinçten noksan olan her nefes HAK'tan daha da uzaklaşmaktadır.

Eğer bir kimse araştırmacı olursa "İRCİ'İ İLÂ RABBİK" (Sure 89, âyet 28) "RABBİN'e dön" emrini derinden hafif hafif duyar ve onu araştırmaya başlar.

Bu safhada, Hak yolunda giden aşıklar kervanına rastlarsa oraya dahil olma arzunu duyar. Kendini kervan halkına dahil ettirebildiğinde kabiliyeti olduğu da görülürse kervanla birlikte yola devam eder.

İşte o kimse, o andan itibaren gerçek **İNSAN** olmağa namzettir. Gayreti nispetinde o da yoluna devam eder. Himmeti yüce ise sonunda, evvela kendine oradan da gerçek RAB'bına ulaşır, çünkü

"NEFSİNE BİLEN RAB'bını BİLİR." denmiştir.

Dünyadan geçip RAB'bına dönmeye çalışan kimse işte böylece (NEFSİ EMMARE) bilincine varmıştır. Daha evvelcede kendinde "**Nefsi Emmare**" gücü vardı, fakat bunun farkında değildi. İşte bunun farkına varması, onu terbiyeye dönük çalışmalara başlaması, geriye gidişi durduran en büyük amildir.

Yukarıda bahs edilen on iki mertebe iç içe on iki daire olarak düşünülürse en dış daire "**Nefsi Emmare**"dir. O nun kalınlığı sonsuzdur.

Bu mertebede kalındığı sürece, eğer gidişi durdurulmazsa Hak'ka yaklaşılamaz uzaklaşılır.

Geriye gidiş durdurulup, merkeze doğru dönülebilirse aslına ulaşılır, "**KAMİL İNSAN**" olunur.

İşte bu yüzden "NEFSİ EMMARE" bilinci ve mertebesi çok önemli bir başlangıçtır. Bu mertebenin içi "İnsanlığa" yükseliş, dışı ise, "Hayvanlığa" iniştir.

Eyy İnsan görüntüsünde olan varlık! Sakin ve tarafsız olarak kendini eleştir, araştır, tart, açıkça değerlendir, yerini tespit etmeye çalış. Bu dünya hayatı bir daha ele geçmez. Aklılı insan, daha ziyade yarınını düşünen kimsedir.

Kendine merhametin varsa insan'ca düşün, değerlendir, dengeli karar ver. Ne yapman gerektiğini gerçekten dünyaya niçin geldiğini düşün. Hedefini Tayin et ve yolunda devamlı yürü. Bu, kendine yapabileceğin en büyük lütuftur.

Kimsenin kimseye fayda sağlayamayacağı günden sakın. Nefs-i Emmare'ne hakim olmağa çalış. Güçlü bir pehlivan ol. Dünya sahnesinden nefsinin muzafferini olarak git. Gereksiz boş şeylerle vakit geçirme. SEN SENİ BİL. Kendini tanı, HAK'kın indinde değerin artsın. Arifler defterinde kaydın olsun, ebedi hayat senin olsun.

İKİNCİ BÖLÜM

NEFS - İ LEVVAME

Levm etmek; çekiştirmek, zemmetmek, paylamak, serzeniş telaşlanmak, pişmanlık duymak, anlamındadır.

ZİKİRİ: "YA ALLAH" tır.

İdraki: "fenada fiyzzûlümati en lâ ilâhe illâ ente sübhaneke inniy küntü minezzalimiye" (Sûre 21, âyet 87)

Meâli: "Karanlıklar içinde "senden başka ilah yoktur, en münezzehsin, doğrusu ben zalimlerden oldum" diye niyaz etmişti".

Hali: "lâ uksimü biyevmil kıyameh ve lâ uksimü binnefsil levvameh" (Sûre 75, âyet 1-2)

Meâli: "Kıyamet gününe ve pişmanlık çeken nefse emin ederim".

Yaşantısı: Nefs-i levvamenin biri **emmareye**, diğerleri de **mülhimeye** bakan iki yüzü vardır.

Ehli hayvandır. Davul önünde oynar, kürsi dibinde ağlar. Kendini beğenmiş olup, şer kaynağıdır, ham sofudur.

Nefs-i levvamenin belirgin ahlak ve sıfatları şunlardır; cehalet, hamlık, kızgınlık, gıybet, levm, çok yemek, seks'dir.

"HAVF" ve "RECA" (koru ve ümit) arasında yaşar.

Bu mertebeden kurtulup yükselmenin anahtarı, "ya ALLAH c.c." ismi celali'dir.

Mürşidinin, Salik'e yaptığı bu telkinle zikre başlar, **nurunu, sırrını ve halini müşahede edinceye** kadar çalışmasını sürdürür.

Rengi: Kızıldır.

Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Şeriat mertebesidir.

KISA BİLGİ

Bu dünya aleminde buluğa eren ve "**Nefs-i Emmare**" tesirinde olan kimse, yukarıda bahsedilen biçimde çalışmalarını sürdürdükçe yavaş yavaş manen güçlenmeye başlar.

"**Nefs-i Emmare**"de kendine hakim olamayan yapmış olduğu her işte, "oh olsun, ne iyi yaptım" diyen ve pişmanlık duymayan kişi; "**Nefs-i Levvame**"ye ulaşınca, az da olsa şuurlanmaya başlar.

Yaptığı düşük işleri her ne kadar durduramaz ise de ancak yanlışlıklarının farkına varır. Kendi kendine pişman olur.

Bir daha yapmamaya gayret eder. Böyle böyle iradi güç toplamaya başlar. Eski hareketler frenlendikçe kötülükler azalır ve artık yapılmaz hale gelir.

Kişi yavaş yavaş üzerindeki NEFS'in hakimiyetinden kurtulmaya başlar. Ancak burada yine tehlike vardır. Çünkü Nefs-i Levvame bir yüzdenden içeriye, yani "**Nefs-i Mülhime**" mertebesine bakıyor ise de, bir yüzdenden de eski mertebesi olan dışa dönük "**Nefs-i Emmare**"ye bakar. Himmetini yükseltirse içeriye doğru ilerler, eğer eksiltirse dışarıya doğru gidip eski haline döner.

Her ne kadar bu mertebe dıştan ikinci daire ise de, aslında çok mühim bir mertebedir.

Balığın karnında karanlıklar içinde kalan ve oradan çıkmağa çalışan Yunus (a.s.) gibi niyaz eder;

ve içinde bulunduğu nefis mertebesinin karanlığından kurtulup, ZİKR'in nuru ve SOHBET'in feyzi ile aydınlanmaya çalışır.

Âyet'te "Kıyamet gününe ve pişmanlık çeken Nefs'e yemin ederim" diye buyuran Cenabı Hak, acaba "kıyamet" ile "nefs-i levvame"yi niçin birlikte zikretmiştir?

Demek ki Hak Teala "Nefs-i Levvame"ye o kadar çok değer veriyor ve bizim dikkatimizi çekiyor.

Birimsel kişiliğinin gelişmesi için bu mertebede yüzünü "**Nefs-i Mülhime**"ye çeviren kimsenin oraya ulaştığında "**Nefs-i Levvame**"sinin kıyameti kopmuş olur.

Böylece onun ahlakından kurtulur, kendine ve Hak'ka doğru bir daire daha yaklaşmış olur.

Bu çalışmalar sonunda idrak yükselmesi yolunda bir merhale daha aşılmış olur.

ALLAH c.c. seyr halinde olanlara gayret ve kuvvet versin. Amin

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEFS - İ MÜLHİME

Kalbine gönlüne feyz ve ilham olunan_kimse anlamındadır.

Zikri: "YA HU" dur.

İdraki: "ya eyyühelleziyne amenû tûbû ilellahi tevbetennasuhan" (Sûre 66, âyet 8)

Meâli: "Ey iman edenler! Yürekten tevbe ederek Allah'a dönün"

Hali: "kad eflaha men tezekkâ" (Sûre 87, âyet 14)

Meâli: "Nefsini temizleyen mutlak felaha erer"

Yaşantısı: Nefs-i Mülhime'nin iki yüzü vardır, biri **Levvame**'ye diğeri, **Mutmainne**'ye bakar.

Görünüşü, (zahiri) **zühd** ve **takva** ile, iç alemi, (batını) günah, haddini aşmak, **Haktan ayrılmak** yolundadır.

Kendini beğenme, riya, medih edilme zevkidir. Kendini düşünen olup ibadette ham sofudur.

Nefs-i Mülhime'nin belirgin ahlak ve sıfatları şunlardır.

Ahlaki şeytanidir, kibir, kendini beğenme, riya, mekr huyudur, hali, hile ve fitnedir, nasın ahlaki fiilidir.

Nefsi Mülhime, **hayra** ve **şerre** kabiliyetli **ilham**" ve **Evham** mertebesi'dir.

Rengi, yeşildir.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**HU**" ismidir, Mürşidinin himmeti, irşadı'dır,

Tarikat merbesinin başlangıcıdır. **KABZ** ve **BAST** halı'dir.

KISA BİLGİ

Evvelki hallerde samimiyetle çalışmalarına devam eden sâlik bu mertebede yavaş yavaş hallerinin değiştiğini müşahede etmeğe başlar.

Evvelce farkında olmadığı iç alemine değişik duygular gelmeye başlar, bunların bir kısmı **Meleki** ilham, daha çoğu'da **Şeytani** evham'dır.

Burada en mühim mesele, gelen duyguları ayırdedebilme yeteneğine sahip olmağa çalışmaktadır. Eğer bu başarılırsa şeytaniler bertaraf edilip sadece melekilerden faydalanılmaya çalışılır.

Buradan geriye dönmek için tevbe-i NASUH ile azmedip irade gücü oluşturulması yerinde olur.

Levame'de **Yunus** (a.s.) gibi balığın karnında yaşayan kimse, burada balığın karnından çıkıp **Nuh** (a.s.)'in gemisine binmeye çalışmalıdır.

"Nefsini temizleyen, mutlak kurtuluşa erer" beyanıyla belirtilen iç ve dış bünyedeki temizlik, kişinin varlığının hakikatine doğru yol almasını sağlar.

"men esleme vecchü lillâhi ve hüve muhsinun" (Nisa Suresi 4/125) "Kim vechini varlığını ALLAH'a teslim ederse ona ihsan olunur" beyanında belirtildiği gibi daha sıkı bir çalışma ile yoluna devam eden sâlik bütün samimiyetiyle Hakka yönelir.

Bu çalışma onda zaman zaman ferahlık, zaman zaman da sıkıntı meydana getirir. Kolay olanı tercih ederse geri döner. Zor olanı tercih ederse daha ileriye gitme yolu açılır.

Bu hakkın ihsanıdır ve çok değerlidir. Ancak kendini tanıma yolunda olanlara ihsan olunur.

Böylece hedefi **Nefs-i Mutmeinne** olan gönül ehli ağır ağır, daha emin adımlarla yoluna devam eder.

ALLAH c.c. seyir halinde olanlara gayret ve kuvvet versin.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEFS - İ MUTMEİNNE

Nefs-i Mutmeinne : Tatmin olan, huzur bulan nefis anlamındadır.

Zikri : "Ya Hak" dır

İdraki : "ya eyyetühennefsül mutmeinnehi irci'iy ila rabbiki" (Fecr suresi 89/27 - 28)

Meâli:

"Ey nefis-i mutmeinneye eren kişi, Rabbine dön"

Hali: "inniy veccehtü vechiye lilleziy fetare's semavati vel arda haniyfen ve ma ene minel müşrikin" (Fecr suresi 6/79)

Meâli: "Ben varlığımı semavat ve arzı var edene döndürdüm ben müşriklerden değilim"

Yaşantısı: **Nefs-i Mutmeinne'**nin iki yüzü vardır, biri **Mülhime'**ye bakar, diğeri **Radiyye'**ye bakar.

Bu mertebenin belirgin ahlak ve sıfatlan şunlardır.

Meleki ahlaklıdır. Hali, tevazu ve ihlas üzeredir. Kanaat, sehavet, şecaat, iffet, fiilleriyle işgörür. Taat ve itaatten zevk alır. İyiliği terketmekten ve kötülüğe dönmekten korkar.

Rengi; beyazdır.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**Hak**" ismidir
Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Tarikat mertebesini idrak etme yeridir.

Zaman zaman **KABZ** zaman **BAST** hali devam eder.

KISA BİLGİ

Evvelki hallerinde yaşamını sürdürerek Nefs-i Mutmeinne'ye ulaşan sâlik, önceki hallerinde az da olsa şüphe içinde bulunuyorken burada daha çok huzur bulmuş ve yaşantısında yeni bir aşama daha kaydetmiş olur.

Bu mertebede **ilahi huzuru** bulup **Kendine** ve **Rab'bına** güveni artar. Kendini daha derinlemesine tanımaya başlar.

Bu yer Rab'bin özel olarak **HAK** zikrine devam eden kullarını kendine davet ettiği yerdir. Bu davete ancak "Nefsini bilen Rabbını bilir" hakikatine aşına olanlar icabet edebilir. Çok özel bir mertebedir, ümumilik'ten **seçilmişliğe** geçmiştir. Oldukça çok çalışma gerektirir. Kulaktan duyan her kişi değil, gönülden duyan **er kişi** ancak bu çağrıya icabet edebilir. Bu hitap **batını** açık olanlara ulaşır. Diğerleri sadece kelamını duyar ve orada kalır.

Gönül ve can gözünü faaliyete geçirenler bu daveti duyar ve uyarlar. "Ey tatmin olup huzur bulan nefis, Rabbine dön" emrini her müslüman duyar fakat bulunduğu mertebesi itibarile icabet etmeğe çalışır. Bu emre ancak **Mutmeinne** olmuş **nefs**, haliyle icabet edebilir ve Rabbından bu emri vasitasız (müşahede ederek) alır. Çünkü gerçek Rabbına ulaşmıştır.

Daha evvelce, hayalinde var ettiği Rabbına ibadet ederken, burada gerçek Rabba yani "**Rabbül erbab**"a ulaşmıştır, işte bu yüzden de "**Ey mutmeinne nefis**" hitabına mazhar olmuştur.

"Mutlak İrfan" mertebesinin başlangıcıdır. Kendini tanıma yolunda büyük aşama kaydetmektir.

Ne büyük saadettir ki Rab, kişiye bu mertebede özel olarak hitab etmemedir. Duyanlara, uyanlara, yaşayanlara gerçekten aşk olsun, helal olsun.

Buraya gelinceye kadar insanlara olan hitap **umumi'**dir. Burada **hususiliğe** ve **özelliğe** geçiliyor.

Rabbın sana, özel olarak, hitabı ne güzeldir, ne hoştur! Onun için bu kimseye büyük ihsan vaki olmuştur.

İşte bu yaşantıya ulaşan ve idrak eden kişide, karşılık olarak: "Ben mutlak varlığımı semavat arzı var edene döndürdüm, ben müşriklerden değilim" idraki ile cevap vermeye ve bu halin gereğini elinden geldiği kadar yerine getirmeye çalışmalıdır. "İyi bilin ki kalpler ancak ALLAH'ın zikri ile mutmain olur" (Rad Suresi 13/28) lafzı ilahisi bu hali ne güzel anlatmaktadır.

Burada **ALLAH** zikri demek sadece tesbih ile ALLAH ALLAH diye sayarak onu anmak değil, ancak **idrak** ile evvela Rab, yani RUBUBİYYET mertebesini anlayıp oraya

yönelmek, oradan'da daha sonraki çalışmalarla ULÛHIYET mertebesine ulaşmak olduğunu anlamamız icab eder.

Ey bu yolda yürüyen sâlik, neler aybettiğini veya neler kazanabileceğini bir bilsen ne olurdu?

ALLAH c.c. idrak yolunda olanlara **âlim** ismiyle tecelli etsin. Amin.

BEŞİNCİ BÖLÜM

NEFS – İ RADIYE

NEFS-İ RADIYE: Razi olan nefis, kayıtsız şartsız her şeyden razı olan nefis anlamındadır.

Zikri: "Ya HAY" dır.

İdraki : **ya eyyetühennefsül mutmeinneh ircii ilâ rabbiki radiyeten** (Fecr suresi 89/27 - 28)

Meâli: "Ey mutmeinneye eren kişi razı olarak Rabbına dön".

Hali: "ya eyyühelleziyne amenusteinû bissabri vessalati innallahe meassabiriyne (Bakara suresi 2 /153)

Meâli: "Ey iman edenler sabır ve namazla yardım dileyin ALLAH muhakkak ki sabredenlerle beraberdir".

Yaşantısı: **Nefsi Radiyenin** iki yüzü vardır. Biri **Mutmainne'**ye; diğeri **Merdiyye'**ye bakar. Başına gelen her hale rıza göstermeye çalışır. Büyük cehd içinde olur. Tevekkül hali çok gelişmiştir. Hak'kın nzasını kazanamamaktan korkar.

Nefs-i Radiyenin belirgin ahlak ve sıfatları şunlardır: Ahlakı, hoş görüdür. Tevekkül, sabır, teslim, rıza halidir. Tezekkür, tefekkür, korku fiilidir. Keramet, sevgisi; melekût keşfi; zevkidir

Rengi; sarıdır.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**HAY**" ismidir.

Mürşidinin himmeti irşadidir,

Tarikat mertebesinin devamıdır.

KISA BİLGİ

Daha evvelki çalışmalarıyla, sâlik "Mutmainn olarak rabbına dön" hitabına mazhar olma mertebesine ulaşmış idi.

Buna karşılık sâlik de vechini tam manası ile rabbına döndürüp "**Lebbeyk**" "buyur ya Rabbi emret" demişti.

Bu defa Rabbı onu "Ey mutmeinne nefis RAZI olarak Rabbına dön" hitabına nazhar eder.

Bu hitabı duyan **HAK** yolcusunun işi zorlaşır. Çünkü bu mertebe, Rabbının, rızasını kazanma mertebesidir ve burada bazı imtihanların olması da pek tabiidir.

Cenab'ı HAK burada **HAY** ismi ile yeni bir hayat verdiği kuluna böylece yeni güçler de vermiş olur. Bu güçlerin yardımıyla sâlik önüne çıkan engelleri daha kolay geçebilir.

Bu mertebede **KABZ** (darlık) ve **BAST** (genişlik) hali daha belirginleşir. Geçilmesi oldukça zor olan bu mertebede ALLAH c. c. kullarına yardımcı olsun.

Burada her türlü bedeni, mali, ve aile fertlerine gelen sıkıntılarla imtihan olan sâlik, ayrıca çevre'den insanların ezalarına da katlanmak zorunda kalır. Bütün bunlara Rabbından gelen ve onun rızasını kazanmak için sabretmesi gereken haller olarak, isyan etmeden kabullenmesi, kendisini bu zor durumlardan kurtarır.

"elleziyne iza esabethüm musıybetün kalû inna lillâhi ve inna ileyhi raciune" (Bakara Suresi 2/156) "O kimselerki kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman biz ALLAH'ınız ona döndürüleceğiz," derler. "Ey iman edenler sabır ve namazla yardım dileyin ALLAH muhakkak ki sabredenlerle beraberdir". (Bakara suresi 2 /153)

Bunlar ve diğer benzeri bir çok âyetlerde belirtilen hükümleri yerine getirmeye çalışan sâlikler oldukça zorlanırlar. Böylece birimsel benliklerinden soyutlanmaya çalışırlar. Başlarına gelen şeylerden şikayet etmemeye gayret ederler. Diğer insanlara mümkün olan en ince hoş görü ile muamele etmeye ve herkesi kendilerinden üstün görmeye çalışırlar.

Bu anlayış idraki içinde olan sâlike Rabbi "Ey huzur bulmuş nefis, razı olmuş olarak bana dön" emrini verince; o da "emret ya Rabbi, dilediğin şekilde muamele et. Kahrın da hoş lütfun da hoş" der ve bu arada "hoştur bana senden gelen, ya hil'ati yahut kefen; ya gonca gül, yahud diken" sözlerini terennüm etmeğe başlar.

Böylece epey zaman hayatını Rabbından gelen her türlü hale razı olarak sürdüren sâlik **"ve beşşirissabirin"** (Bakara sure 2/155) **"sabredenlere müjdele"** âyeti ile cevap verilir ve bu mertebeden de ALLAH'ın c. c. yardımı ile epey uğraşmalardan sonra "ey mutmeinne olan nefis, RAZI olarak RABBI'na dön" emriyle geçirilir.

Yaşam ve idraki oldukça zor olan bu mertebeden geçmeyi CENAB'I HAK oraya ulaşanlara fazla zorluk çıkarmadan nasib etsin.

Gayret yolcudan, yol verme Hadî'den.

ALLAH c.c. kusurlarınım bağışlayıp, idrakimizi arttırsın. Amin.

ALTINCI BÖLÜM

NEFS - İ MERDİYYE

NEFS-İ MERDİYYE : Kendisinden razı olunan, hoşnud olunan kimse anlamındadır.

Zikri: "Ya KAYYUM" dür.

İdraki: "ya eyyühennefsül mutmeinne ırcii ilâ rabbiki radiyeten merdıyyeh fedhuliy fiy ibadiy vedhuliy cennetiy" (Fecr suresi 89/27 - 30)

Meâli: "Ey Nefs-i mutmeinneye eren kişi sen ondan razı o da senden razı olarak Rabbına dön, benim kullarımın arasına ve benim cennetime gir."

Hali: "fezkûrûniy ezkürküm veşkürûliyy velâ tekfûrûn" (Bakara suresi 2/152)

Meâli: "Beni zikredin, ben de sizi zikredeyim. Bana şükredin nankörlük etmeyin."

Yaşantısı: Nefs-i merdıyyenin iki yüzü vardır. Biri, **radiyye'**ye diğeri, **safiye'**ye bakar. Henüz daha beşeri varlığından tam sıyrılamamış olmakla birlikte bu halin sonuna gelmiş sayılır, eski hallerine dönmemeye çalışır.

Rengi, siyahtır.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi **"KAYYUM"** ismidir.

Mürşidinin himmeti irşadıdır.

Tarikat mertebesinin devamıdır.

KISA BİLGİ;

Epey zorlu çalışmalardan sonra Radiyye mertebesinde olgunlaşan sâlike yavaş yavaş "MERDİYYE" yani kendisinden razı ve hoşnut olunma yolu açılmaya başlar.

Buraya ulaşan kimseler,

"Ey mutmeinneye eren kişi sen ondan o da senden razı olarak Rabbına dön, benim kullarımın arasına karış ve benim cennetime gir," hitabını gönlünden duyarlar.

Bu kimselere gerçekten çok çok ihşanda bulunulmuştur ve sıradanlıktan tamamen kurtulmuşlardır. **YAKIYN** Nuruyla aydınlanmışlar, HAK'kın sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmışlar, bu hal içinde kendilerinden geçmişlerdir.

Halkı, alemi, terk etmişler, sadece Rablarıyla alış verişe başlamışlardır.

Rabları onlara, "beni zikredin, bende sizi zikredeyim, bana şükredin, sakın küfretmeyin," sözleri ile hitab eder. Bu hitab gönül ehli için çok büyük manalar ifade eder.

Bu mertebede **zıkr, zakir, mezkur**, birleşme yolundadır.

"Beni zıkr edin" hitabını gönülden duyan sâlik'in onu zıkr etmemesi diye bir şey düşünülemez.

KAYYUM ismi ağırlıklı olan bu zıkr, baştan beri verilen isimlerle birlikte çekilmeye devam edilir. Bunların feyz ve nurlarıyla sâlik **KAYYUM** isminin gereği olan, "**kendi varlığı ile kaim olma**" yoluna girer. Bu halin kemalinde beşeri benlik ve vehmi varlığının büyük bir kısmından kurtulmuş olur.

HAK'kın rızasını kazanmak; kişinin kendi vehmi varlığından kurtularak, varlığının gerçek sahibi olan ilahi varlığa teslim etmesiyle olur.

Daha evvelki mertebelerde başlayan teslim hali burda kemalini bulur. "Çık aradan kalsın yaradan" sözüyle ifadesini bulan bu yaşam neticesinde, kul, Rabbına elindeki emaneti teslim edince **benlik** davası ortadan kalkar, emanet **sahibine** devredilir.

Bu hal Rabbinin rızasına sebep olur. Böylece kul, razı olunmuşlardan, yani **ehli Merdiyye**'den olur.

"**radiyallahü anhüm ve radu anh**" (Maide Suresi 5/119) "ALLAH onlardan razı ve onlar da ALLAH'dan razı" âyeti gerçek hali ile yaşama geçmiş olur.

Rivâyet ederler ki Hz. Ömer (R.A) bu hali yaşayıp idrak ettiğinden meydana gelen hoşluk neticesinde "**ene razı ente razı**" yani "ben razı, sen razı" diye diye sema etmeye başlamış.

"**yühıbbühüm ve yühıbbünehü**" (Maide Suresi 5/54) "ALLAH onları sever onlarda onu sever" âyetinde belirtilen **HUB** yani muhabbet "**SEKR**", yani İlahi serhoşluk, **Aşk** hükmüne ulaşmıştır.

Evvelce **seven** iken sonra **sevilen** olmaya başlamıştır. Böylece seyrine devam eden sâlike yavaş yavaş Nefs-i Safiye'nin yolu açılır. Önüne çıkan engelleri aşa aşa, hedefine doğru ilerlemesine devam eder.

ALLAH c.c. herkesi hedefine ulaştırın, amin.

YEDİNCİ BÖLÜM

NEFS-İ SAFİYE

NEFS-İ SAFİYE: Sonradan arız olanları terk etmek, kendi özel hali ile saf kalmak, anlamındadır.

Zikri: "Ya **KAHHAR**"dır.

İdraki: "**limenil mülkül yevme lillâhil vahıdil kahhar**" (Mümin Suresi 40/16)

Meâli: "Bugün mülk kimindir? Vahid ve Kahhar olan Allah'ın'dır".

Hali: "fela temûtünne illâ ve entüm müslimün" (Bakara Suresi 2/132)

Meâli: "Sakın ha ölmeyin, ancak müslüman olarak ölün"

Yaşantısı: Nefs-i Safiyenin belirgin sıfatı, beşeri varlığından tamamen soyunmuş olmasıdır.

Ahlakı, yokluktur, hiçliktir, yorumsuzluktur.

Özelliği, renksizliktir, kayıtsızlıktır, dünyadan uzaklaşmadır.

Kendini gerçek hüviyeti ile bir başka manada, bir başka alemde bulmasıdır. Geçici dünya şartlarından kurtulup ebedi aleme intibak etme başlangıcıdır.

Kişi dilerse seyrini burada bırakabilir, fakat daha ilerisini isterse çalışmalarını sürdürmesi gerekir.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**KAHHAR**" ismidir.

Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Tarikat mertebesinin sonudur.

Hakikat yaşamına geçmeğe namzettir. **HEYBET** ve **ÜNS** tecellisinin başlangıcıdır.

KISA BİLGİ

Seyrine "**Nefs-i Emmare**"den başlayıp devam eden sâlik nihâyet "**Nefs-i Safiye**" mertebesine ulaştığında kendisinde çok büyük değişiklikler olduğunu müşahede eder. Evvelce var ve zannettiği **birimsel varlığının** aslında hiç bir zaman var olmadığını, bunun bir şartlanma ve hayal mahsulü olduğunu anlar.

İşte bu idrak içersinde, "Bugün mülk" yani "**Beden mülkü**" kimindir? sorusuna kendi öz müşahedesini ile **Vahid** yani "tek bir" ve **Kahhar** olan **ALLAH**'ındır gerçek hükmünü duyarak cevap verir.

ALLAH'ın mülkünde **ikiliğe** yer olmadığını, görünen varlıkların onun zuhur mahalleri olduklarını ve bunların kendilerine has bir varlıkları olmadıklarını anlar.

Ancak bu düşünce ve yaşam buraya ulaşanlara has bir hükümdür. **Kesret** yani "çokluk" aleminde yaşayanlara göre değildir.

KAHHAR ismi son kalan **birimsel benlik** artıklarını da ortadan kaldırıp tam bir safiyete ulaştırır. Bu safiyet sâlikin tam ve mutlak öz yapısı ile kalmasıdır, o da HAK'tan başka bir şey değildir.

Bu merteye çok değişik bir yaşam arzeder. Burada yaşanan hayatın sırrını, ancak yaşayanlar idrak ve muhafaza edebilirler. Bu halin bazı tehlikeleri de vardır, iradesi güçlü olanlar bu tehlikeleri yenerler.

"Sakın ha ölmeyin, ancak müslüman olarak öl," emri ilahisi bu vadede çok önem taşır. Cenab'ı HAK kulunun **gaflet** içersinde ölmesine razı değildir. Ancak "**müslüman**" olarak ölmesine rıza gösterdiğini açık olarak bildiren bu ayetin tahakkuk yeri gerçek haliyle "**Safiye**" mertebesidir.

Müslüman kelimesinin gerçek ifadesi, teslim olan **geçici varlığından** kurtulup, **salim** olan manasıdır.

Rabbimizin ikazı bizleri hayali, vehmi ve **birimsel varlığımızın** emri altında iken ölmemizden kurtarıp, gerçek kimliğimize ulaşınca ölmemize rıza gösterdiğini belirtmesi içindir.

Gerçekten kendini bilmeden, bulmadan bu dünya ayrılmak büyük kayıptır. "**Muti kable ente mut**" yani "ölmeden evvel ölünüz" hadis-i kudsiyle Efendimiz de bu hale güzel açıklık getirmiştir.

Kendi **"nefs"**inden ölenler, **HAK'ın varlığı** ile dirilirler, ki işte bu gerçek yaşamdır, ondan sonra artık o kimseler ölmezler.

Bazı TASAVVUF okulları **"Nefs-i Safiye"**de sulûku bitirirler ve bu araya daha başka mertebeler de ilave ederler. Her okulun sistemi kendine göredir.

Biz buraya kadar olan seyri, sadece **Enfüsi** yani kendi nefsimizdeki tahakkukunu görüp yaşadık, bundan sonra gelecek olan **"HAZARAT-I HAMSE"** yani (beş hazret) mertebesi ile de afaki seyri yani dış alemdeki seyri anlatmaya çalışacağız.

Ancak. bu seyri de tamamlayanlar gerçek manada **"Tevhid"**e yani birliğe ulaşabilirler.

Gayret alandan, himmet verenden, muvaffakiyet ALLAH'dandır.

ALLAH c.c. bundan sonraki seyirlerimizi de tamama erdirdin. amin.

İKİNCİ KISIM

HAZARAT - I H A M S E

(Beş hazret Mertebesi) Tüm varlığı beş mertebede **müşahade** etme, birleme "**Tevhid**" mertebeleri

SEKİZİNCİ BÖLÜM

TEVHİD - İ E F ' A L

Makamı	: " Tevhidi Ef'al " (Fiillerin birliği) anlamındadır.
Zikri	: " Ya Fettah " tır.
Alemi	: " Alemi Şehadet " (madde müşahade) alemidir.
Peygamberi	: " İbrahim a.s. " dır
Lakabı	: " Halilûllah " dır.
Kelimesi	: " İlâ faile illâllah " (Faili mutlak, ancak Allah'tır.)
Seyri	: " Seyri ilallah " (Allah'a seyir)

İdrakı : "**senürihim ayâtına fiylafâki ve fiy enfüsihim** (Fussilet 41/53 âyet)
Meâli : "afakta ve enfüsteki âyetlerimizin hakk olduğunu yakında göstereceğiz"

Hali: "**küllü şey'in halikün illâ vechehü lehül hükmü ve ileyhi türcaune**"
(Kasas 28/88 âyet)

Meâli : "onun vechinden başka herşey helak olacaktır, hüküm onundur, ona döndüleceksiniz"

Yaşantısı: Nefis mertebelerini bitirip, **tevhibi ef'al'e** varan kişinin sıfatı evvela kendi varlığında tevhibi oluşturmaktır.

Nefsi Safiyede beşeri varlığından tamamen soyunmuş olarak, hiçlik, yokluk, renksizlik halinde iken burada hakikati yönünden tekrar kendi özel ve hakkani kimliğine ulaşmasıdır. Eski birimsel varlığının başka bir idrak ve oluşumla değişmesidir.

Bu seyr tamam olunca kişi çalışmasını dış aleme çevirir ve orada **tevhibi** idrakını oluşturmaya başlar.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**FETTAH**" ismidir. (işaretini ehli bilir)
Mürşidinin himmeti, irşadıdır

Hakikat mertebesi'nin başlangıcıdır. Ancak bu makamın olgunlaşması için burada bir müddet daha misafir olmanız gereklidir.

KISA BİLGİ

Bu mertebede kişi daha evvelce görmüş olduğu **ENFÜSİ** yani kendi nefsinde yaşadığı hakikatleri bu defa **AFAK**'ta yani dış alemde yaşamaya başlar.

Kur'anı Kerim'de bu hakikati ilk defa idrak edip yaşayan kimsenin İbrahim (a.s.) olduğu bildirilmiştir. "**senürihim ayatına fiyl afaki ve fiy enfüsihim hatta yetebeyene lehüm ennehül hakk**" meâlen "afakta ve enfüsteki âyetlerimizin hakk olduğunu yakında göstereceğiz" kelamı ilahisi bunu çok güzel anlatmaktadır.

Bu mertebeye ulaşan kimse Allah'ın âyetlerinin, yani işaretlerinin **Hak** olduğunu müşahade eder. Böylece oluşan bütün fiillerin, Hakk'ın fiilleri olduğunu **YAKIYN** bir bilgi ile idrak ederek yaşamaya başlar.

Oldukça zor olan bu yaşam halinde kişinin çok dikkatli olması gerekir. Karşısına çıkan her türlü fiilin, herşeyin, (müspet veya menfi) ne olursa olsun, hepsinin Hak ve Hak'tan olduğunu bilmesidir. Ancak bu idrak ediş, buraya ulaşanlara has bir hükümdür, buna dikkat edilmelidir.

"küllü şey'in halikün illâ vecchühü lehül hükmü ve ileyhi turce'üne" meâlen "onun vechinden başka herşey helak olacaktır, hüküm onundur, ona döndüleceksiniz" kelamı ilahisi de bu mertebede çok açık ifadesini bulmaktadır.

Her ne kadar bu âyeti kerime'nin gelecekte Kıyamet hadisesi ile ilgisi var ise de, yaşadığımız günde de geçerliliğini koruyup, bu mertebeye ulaşan kişi, yaşantısında ve idrakında fiillerin ve eşyanın her yönüyle Hakk'ın değişik mertebelerden, ayrı ayrı zuhurları olduğunu bilmesi anlamındadır.

Böylece bu günden, kendiliğinden alemin kıyameti kopmuş, yani zaten zannettiğimiz, fakat aslında sadece isimlerden meydana gelmiş olan eşyanın hakikati ortaya çıkmış olur. Eşyanın hakikatini arayanlar neticede bu mertebenini idrakına ulaşırlar.

Bu hüküm de HAKK'ın hükmüdür ve gerçekte görüldüğü gibi herşey o'na döndürülmektedir. Burada **döndürülme** kelimesi çok iyi anlaşılmalıdır.

Bu mertebeye kişinin kendi ilahi varlığı ile ef'al aleminin birleştiği, bütünleştiği ilk **tevhid** mertebesidir.

İşte bu yüzden burası **dostluk** yani **hullet** mertebesidir. İbrahim (a.s.) mın **halil** olması bu yüzdendir.

Kendinin ve bütün varlıktaki fiillerin, Hakk'ın fiilleri olduğunu dolayısıyla, kendi vasıtasıyla Hakk'ın icraatta bulunduğunu idrak etmesidir. Bu mertebenin kemali **"fena-i ef'al"**dir.

Bu mertebede kesin olarak bilinmelidir, ki afakta ve enfüste hiçbir şeyin faaliyeti yoktur; bütün faaliyet Hakk'a mahsustur.

"LA FAİLE İLLÂLLAH" dır.

Allah c.c. cümlemizin idrakını açsın. Amin.

Bu bahsi burada kesiyoruz.

Bu mevzuda daha geniş bilgi "Altı Peygamber" isimli kitabımızın "İBRAHİM A.S." bölümünde gelecektir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

TEVHİD - İ ESMA

Tevhid-i Esmâ, İsimlerin birliği anlamındadır.

Makamı : "Tenzih" dir.

Zikri : "Ya VAHİD"dir.

Alemi : "Alemi Melektur"tur, alemi ervah, alemi hayal de denir.

Peygamberi : "MUSA AS." dir.

Lakabı : "Kelimullah" dir.

Kelimesi : "İla mevcude illâllah"dır, yani mevcut olan ancak ALLAH'tır.

Seyri : "Seyri ilâllah" (ALLAH'a seyir)

İdrakı: "ve lillâhil meşriku vel mağribu feynema tüvellu fesemme vechullahi innallahe vasiun aliym" (Bakara 2/115 âyeti)

Meâli : "doğu da, batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın isimlenmiş vechi orasıdır. Allah her yeri kaplar ve her şeyi bilir."

Hali: "küllü men aleyha fe'nin ve yebka vechü RABBİKE zülcelali vel ikram" (Rahman 55/26-27 âyet)

Meâli : "Varlık aleminde bulunan her KİM'lik fanidir, ancak yüce ve ikram sahibi rabbının varlığı bakidir."

Yaşantısı: Tevhid-i Esmaya varan kişinin sıfatı, tevhid mertebelerini daha ince bir sezgi ile idrak etmeye başlamasıdır.

Kişi, Tevhid-i e'alde fiilleri birlemişti. Bu defa fiilleri meydana getiren isimleri birlemesi gerektiğini anlamaya başlar.

Her fiilin "**ESMA'ÜL HÜSNA**" (Allah'ın güzel isimleri)nden birinin zuhur yeri olduğunu kavrar.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "**VAHİD**" ismidir. İşaretini ehli bilir, Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Hakikat mertebesi'nin devamıdır.

KISA BİLGİ

Bu mertebede kişi daha evvelce, tevhid-i efalde gördüğü fiil birliğini; bu defa fiilleri meydana getiren ve onlara kimlik veren isimlerde görüp "**ESMA'ÜL HÜSNA**" (Allah'ın güzel isimleri)i birlemeye çalışacaktır. Epey gayret isteyen bu idrak ve yaşamda Hakkın yardımı ile olgunlaştırılır.

Kişide varlığın ve fiillerin kaynağının "**ESMA ALEMİ**" olduğu bilinci yerleşince bu yaşam kişiyi **TENZİH**'i bir yaşama doğru götürür, gerçek **TENZİH**'i (noksan sıfatlardan arındırma) bu mertebeye ulaşan kimseler yapabilir.

Bu mertebe ilk olarak gerçeği itibarile **Musa (a.s)** ma ve ondan da **Beni israil** kavmine verilmiştir.

Ancak onlar daha ziyade madde ve paraya düşkün olduklarından bu hakikati idrak edememişler, her şeyi madde de aramışlar ve neticede maddeperest olmuşlardır.

"Doğu da batı da Allah'ındır, nereye dönerseniz Allah'ın isimlenmiş vechi orasıdır" diye buyuran kelâmı ilahi bu mertebeyi çok açık bir şekilde anlatmaktadır.

Bu mertebede salık **VAHİD** ismi ile birlikte **LÂ MEVCÜDE İLLÂ ALLAH** kelimesini fırsat buldukça çekmelidir.

“Gözükten her şey ve oluşun her fiil bir esmanın zuhurudur” idrakine ulaşan kişi **SIRATULLAH - MARİFETULLAH “Allah bilgisi”** yolunda epey menzil aldı demektir.

“Varlık aleminde bulunan her KİM’lik fanidir, ancak yüce ve ikram sahibi Rabbinin varlığı bakidir.” “Kelamı İlahi”si bu mertebenin kemalini anlatmaktadır.

Bu mertebede bir hayli çalışma neticesinde varlıklardaki **İZAFİ KİM’likler** düşer ve onların yerini **Celal ve İkrâm sahibi** olan Allah’ın güzel isimleri, **“ESMA’ÜL HÜSNA”** alır.

Daha evvelce varlıklarının kendine ait olduğu **ZAN** edilen isimler düşmüş, gerçek, yerini konmuş olur. Aslında gerçek zaten, yerindedir, fakat bizdeki yanlış bilinç ve uygulama yerini doğru ile değiştirmiş olur.

Bu mertebenin kemali **FENA-İ ESMA** yani izafi isimlerin fena (son) bulmasıdır. Bir başka deyişle kendi varlığında ve dışarda gördüğü, hissettiği her varlığın Allah’ın güzel isimlerinden meydana geldiğini bilmesi ve Onu bütün noksanlıklardan **mutlak TENZİH** ederek yaşamasıdır.

Bu mevzuda daha geniş bilgi “Altı Peygamber” isimli kitabımızın “MUSA A.S.” bölümünde gelecektir, fakat en verimli eğitim yolu sohbetir.

ONUNCU BÖLÜM

TEVHİD - İ ESMA

Tevhid-i Sıfat, Sıfatların birliği anlamındadır.

Makamı : "Teşbih" (benzetme) dir, "fena fillâh" Allahta fani olmaktır.

Zikri : "Ya AHÂD" dir.

Alemi : "Alemi Ceberrut" tur, (Hakikati Muhammedi) dir.

Peygamberi : "İSA a.s." dir.

Lakabı : "Ruhullah" dir.

Kelimesi : "LÂ MEVSUFE İLLÂLLAH" (sıfatlanmış olan ancak Allah'tır)

Seyri : "Seyri fillâh" ALLAH'da seyir

İdrakı: "küllü nefsin zaikatül mevt" (Ali İmran 3/185 âyeti)

Meâli : "her nefis ölümü tadacaktır."

İdrakı: "ve eşhedehüm alâ enfüsihim" (A'raf 7/172 âyeti)

Meâli : "Kendi nefisleri üzerine şahid oldular."

Hali: "Fenefahnâ fiyha min ruhina" (Enbiya 21/91 âyet)

Meâli : "Biz ona ruhumuzdan nefh ettik."

Hali: "ve eyyednahu biruhil kudüsi" (Bakara 2/253 âyeti)

Meâli : "biz onu ruhül kudüs ile destekledik."

Yaşantısı: Bu mertebede kişi daha evvelce bu varlığın "ESMAÜL HÜSNA" ALLAH'ın güzel isimlerinden kaynaklandığını idrak etmişti. Bu defa isimlerin dahi kökenlerinin Allah'ın sıfatlarına "Sıfatı Subutiye" yani hayat, ilim, irade, kudret, kelam, semî, basar'a dayandığını ve herşeyin aslında bu sıfatlardan kaynaklandığını anlamaya başlar.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "AHAD" ismidir. İşaretini ehli bilir.

Mürşidinin himmeti, irşadıdır.

Hakikat mertebesi'nin devamıdır.

KISA BİLGİ

Bu mertebede kişi daha evvelce Tevhid-i Esmâ'da gördüğü isim birliğinin aslında **SIFAT** birliğine dayandığını idrak etmeye başlar.

"Sıfatı subutiye" diye bilinen Cenabı Hakkın **yedi sıfatı** başta olmak üzere bütün sıfatlarının faaliyetlerinin iyi idrak edilmesi için çok çalışılmalıdır.

Bu mertebeye ulaşıncaya kadar epey yükselme kaydeden sâlik; burada bir mertebeye daha yükselir ve **TENZİH**'ten **TEŞBİH**'e ulaşır.

Daha evvelce HAK'kın varlığını, isimler düzeyinde **bâtında** müşahade etmiş iken; bu defa zahirde **Sıfat** boyutunda müşahade etmeye başlar. Her varlıkta HAK'kın bir sıfatını görüp; her şeyi ona göre değerlendirir.

"Her nefis ölümü tadacaktır" hükmü ilahisi bu hali ne güzel anlatır. **Nefs** kelimesi ile anlatılmak istenen mana; İnsanda bariz olarak benliğinin en geniş mana'daki vasfı olmakla birlikte, diğer varlıklarda da mertebeleri itibarıyla, böyledir. İşte, her varlıktaki "**birimsel nefis**" ölümü tadacaktır. Ondan sonra, "**kendi nefisleri üzerine şahid**

oldular” hükmüyle de; gerçek İlahi nefslerini **teşbih** mertebesinde müşahede etmiş olacaklardır.

İdrak ve yaşantısı oldukça zor olan bu mertebede sâlik, tüm sıfatlarının Hak'kın sıfatları olduğunu idrak etmeye ve bu anlayış içinde hayatını sürdürmeye devam eder.

Âdem (a.s) hakkında buyurulan, **“ben ona Ruhumdan nefh ettim”** hükmü daha, daha kemale ulaşarak,

İsa (a.s) hakkında, **“biz ona ruhumuzdan nefh ettik”** şeklini alır. **“Biz”** ifadesi ile ondaki sıfatların, kendi sıfatları olduklarını açık olarak belirtmiştir.

“Biz onu Rühül kudüs ile destekledik” kelamı ilahisi ile de; bu mertebenin **mukaddes** bir mertebe olduğu anlatılmıştır.

Bu mertebeye ulaşan kimseleri **izafi babaları** kalmaz çünkü **“fena fillâh”** Allah'da fani ve yok olmuşlardır. Bunların babaları **“Ruh'ul Kudüs”**tür.

İnsanlık seyrinin kemal yolunda **“fena fillâh”** ve **teşbih** ifadesi ile de belirtilen **“İSEVİYYET”** mertebesini Hıristiyanlar, içlerinde çok azı müstesna ne yazıkki hiç anlayamadılar. Bu yüzden (üçlü ALLAH) yani **“Baba - ana - oğul”** ifadeleriyle izaha çalıştılar. İsa (a.s).mın gerçek makamını idrak edemediler.

Hak'ta fani olanın kendine has bir yaşantısı olamayacağından **İsa (a.s)**.mın şeriatı da yoktur. **Musa (a.s)** şeriatına uymaya çalışan Hıristiyan alemi, işte bu yüzden tam bir kargaşa ve belirsizlik içindedir.

Ne acı durumdur ki ellerinde KURAN gibi çok yüce bir hükümler manzumesi ve İlahi kelamı bulunan İslam müntesipleri de onların inançlarını kendi geçici hevesleri uğruna alet olmakla her türlü yaşamlarına özenmekte ve büyük bir iştah ile onları örnek almaktadırlar.

Fena Fillâh mertebesine ulaşan kişinin karşılaşacağı epey zorluklar vardır ki bunun en önemlisi **kayıdsızlığa** düşmesidir.

Hiç bir şeyle kayd altına girmek istemez, çünkü HAK'ta fani olmuştur. Burada kalmak oldukça zordur.

Eğer farkında olmadan tekrar eski birimsel nefesine düşerse, **inkarcı zındık** olur, çok tehlikeli bir haldir.

Kurtuluşu **AHAD** ismiyle birlikte **“La mevsufe illelah”** zikrini fırsat buldukça çekmeli, rehavete ve gevşekliğe düşmemelidir.

Kendi sıfatlarının ve alemdeki bütün sıfatların **ALLAH'**ın sıfattan olduğunu idrak edip böylece bu mertebede yaşamını sürdürmelidir.

Kur'an'ı Kerîm'de bu hakikati ilk idrak eden kişinin **İsa (a.s)** olduğu bildirilmiştir.

Hazmı ve yaşamı oldukça zor olan bu mertebeyi Allah c.c. arzulularına kolay getirsin, gayret bizden, yardım ve muvffakiyyet Allah'dandır c.c..

Bu mevzuda daha geniş bilgi altı Peygamber isimli kitabımızın **İsa (a.s)** bölümünde gelecektir. Fakat en güzel ilim müşahede ile kazanılan ilimdir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

TEVHİD - İ ZAT

Tevhid-i Zât, "Zatların birliği" anlamındadır.

Makamı : "Tenzih-i ve Teşbih-i Tevhidi"dir. "Cem", yani toplamadır.
"Baka billâh" (Hakk'ta bâki olma) demektir.

Zikri : "Ya SÂMED"dir.

Alemi : "Zat alemi" (Alemi lâhud)

Peygamberi : "Muhammed Mustafa" (SAV). dir.

Lakabı : "Habibullah" dir.

Kelimesi : "la mağbude illâllah - lâ ilâhe illâllah" dir.

Seyri : "Seyri meaallah" Allah'la beraber seyirdir.

Suresi : "İhlâs Sûresi" dir

İdrakı: "şehidellahü ennehü lâ ilâhe illâ hüve" (Ali İmran 3/18 âyeti)

Meâli : "Allah kendi kendine şahittir, ki ondan başka ilah yoktur."

Hali: "inneniy enellahü lâ ilâhe illâ ene fabüdniy" (Ta- Ha 20/14 âyeti)

Meâli : "şüphesiz ben allahım benden başka ilah yoktur artık bana ibadet et."

Yaşantısı: Daha evvelki mertebede Hakk'ta fani olup, kendini "kayıp eden" gaib eden "yok olan" sâlik, eğer bu mertebeye ulaşırsa, tekrar kendine gelir. Fakat bu kendine geliş eski haliyle değil yeni haliyle ve çok latif olacaktır. Onu gören yine eskisi gibi haliyle zanneder. Fakat bu defa o Hakkla baki "**baka billâh**" olarak hayatına devam etmeye başlar.

Bu kişinin ahlakı "**tahallaku bir ahlakıllah**" hikmeti gereği "Allah ahlakıyla ahlaklanmaktadır." Acaip bir yaşamdır. Muhafazası oldukça zordur.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi **Samed** ismidir.

Marifet mertebesi'nin başlangıcıdır.

KISA BİLGİ

Salik daha evvelce varlığın Allah'ın sıfatlarından meydana geldiğini idrak etmişti. Bu mertebede sıfatların dahi kökenlerinin **Allah'ın zatına** dayandığını ve varlıklarını ondan aldığını idrak eder.

Bütün varlık, **efal, esma, sıfat**, ve **zat** alemleri ile birlikte, bir bütün ve bu bütünün de özünün **Allah c.c.** olduğunu iyice anlayıp bu mertebede tam bir mutmain (tatmin) olanlardan olur.

Hadiselere, kesret yani çokluk gözüyle bakan kişi, yazıyı kalemin yazdığını zanneder. **Vahdet** yani birlik gözüyle bakan arif kişi ise, evvela kalemi, sonra kolu, sonra bedeni, daha sonra da, kafayı yani akli görüp idrak eder, ki yazının oluşmasında mutlak hakimiyet akıldadır.

Eğer akıl olmasa bütün bu faaliyet hiç olmaz. Azalarda ve kalemde meydana gelen hareket, **aklın** yani **zatın** ürünüdür, diğerleri vasıta ve zuhur mahalleridir.

Bu mertebenin kemali, **fena-i zat**'tır, zatların fani olmasıdır. Kendi zatının ve alemdeki bütün zatların, aslında Allah'ın zatından başka bir şey olmadığını idrak eder ve yaşar. Böylece izafi varlığını, zatını kaybetmiş; onun yerine Hakkanî varlığını, zatını bulmuş, Hakka meczup (Hakla baki) "**baka billâh**" olmuştur.

Artık bu kimseler ölmezler. Çünkü ölmeyen evvel ölüp, daha bu dünyada iken Hak'la ve Hak'ta dirilmişlerdir.

İşte **ihlas'ı şerif**'i ancak bu kimseler gerçek manası ile okuyabilirler ve yaşarlar.

Kelime-i tevhid dahi geniş hali ile bu mertebede tam ifadesini bulur. "Allah kendi kendine şahittir ki ondan başka ilah yoktur" kelamı ilahisi bu hali ne güzel izah eder. Her âyetin bir doğuş yeri vardır, işte bu âyetin doğuş yeri de, **ZAT** alemidir.

Kur'an-ı Kerim'i okurken; hangi âyetin, hangi alemi, hangi mertebeyi anlattığını idrak etmemiz bize çok şey kazandıracaktır.

Gerçek Kuran okumak yukarıda bahsedilen mertebeleri idrak ettikten sonra; ancak, mümkün olur. Beşeriyet ve benlik kalıpları içinde Kur'an-ı Kerim'i okumak ne yazık ki onu sadece e'fal yani fiil ve madde kalıptan içinde çok sınırlı bir mana ile anlamaktan öteye geçemez.

Allah c.c. bütün mü'minleri gerçek Kur'an okuyanlardan eylesin. Amin.

"İnneni enellahü la ilâhe illâ ene fabüdniy " (Ta-Ha Suresi 20/14. âyet)
"Şüphesiz ben ALLAH'ım, benden başka ilah yoktur, bana ibadet et" kelam-ı ilahisi bu mertebede şüphesiz olarak bütün varlığın Hakkın varlığı olduğunu ve ibadetin sadece ona yapılması gerektiği açık olarak emir ile bildiriyor.

Bu mertebede yapılan ibadetin ismi **UBUDET**'tir. Bunun nasıl bir ibadet olduğunu oraya ulaşan ehli bilir.

Bu ibadet, kesret yani çokluk aleminde yaşayan kimsenin ibadetine benzemez. Bunlar, **"SALATU DAİMUN"** devamlı namaz içindedirler. **Efal** alemi, **esma** alemi, **sıfat** alemi, ve **zat** aleminin namazlarını; her mertebenin hali gereği yerine getirirler ve ibadette kemal ehlidirler.

Bunları dışardan tanımak mümkün olmaz. İbadetleri sadece Allah'a olur. Allah c.c. kendine has kulları arasına almış olduklarını kendine ayna eylemiştir.

Dilense; bu mertebede cezbeli olarak bırakır,
Dilense; bir mertebe daha verip tekrar geriye döndürür.

Burada yaşayan kimsenin işi sadece HAKK iledir, ondan başka varlık göremez, "görmediğim Allah'a ibadet etmem" der.

Bu engin idrak ve müşahade içerisinde hoş bir hal ile hayatına devam eder. Bunlar için korku ve hüzn yoktur, bahtiyar kimselerdir.

Oldukça gayret isteyen bu mertebeye Allah c.c. meraklı ve arzulu olanları çıkarsın, amin.

Bu mertebeye ulaşip **ZAT** alemi yaşantısını ilk olarak ortaya getiren kişi, Hz. MUHAMMED'dir. **Tenzih** ve **Teşbih**'i birleştirip, **Tevhid** eden; oradan da **Vahdet**'e eren yani **Museviyyet** ve **İseviyyet** hükümlerini birleştirip; onların ayrı ayrı yollar değil, bir bütünün sistemi içerisinde, onun mertebeleri olduğunu anlatan ve kendi getirdiği **Vahdet** hükmü ile de İnsanlığın **ALLAH** bilincinde **MARİFETULLAH** en üst mertebeye ulaşmasını sağlayan, nihâyet **HABİBULLAH** lakabını alan himmeti yüce kişidir.

Bu mertebenin yolu ancak onun ümmetine ve ona iman edip inananlara açılmıştır. Başka hiç bir şekilde bu mertebeye ulaşmanın imkanı yoktur.

Ahir zaman ümmeti olan bizler, bundan istifade etmesini bilmeliyiz.
Gayret bizden muvaffakiyyet ALLAH'dandır, c.c.

ONİKİNCİ BÖLÜM

İNSAN - İ KAMİL

İnsan-ı Kamil	: “ Kamil İnsan ” anlamındadır.
Makamı	: “ Ahadiyyet ” (Cemül Cem) toplamının toplamı.
Zikri	: “ Allah ” CC. dir.
Alemi	: “ Bütün alemler ” her alemde gereği gibi hareket etmek
Peygamberi	: “ Muhammed Mustafa ” (SAV). dır.
Lakabı	: “ Abdūhu ve Resulūhu ”
Kelimesi	: “ İlâ ilâhe illâllah muhammederrasulüllah ” dır.
Seyri	: “ Seyri anillâh ” (Allah’dan seyr)
Suresi	: “ Fatiha ” (el hamd) dır.

İdrakı: “**ve ma erselnake illâ rahmetenlil alemiyn**” (Enbiya 21/107 âyeti)
Meâli: “seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.”

Hali: “**ve ma remeyte iz remeyte ve lakinnallahe rema**” (Enfal 8/17 âyeti)
Meâli: “attığın zaman sen atmadın ancak Allah attı”

Hali: “**men reani fekad reel hakk**” (Hadis)
Meâli: “beni gören ancak Hakk’ı görmüş olur”

Yaşantısı: Daha evvelce Hakk’ta baki “**baka billâh**” kendi halinde alemden habersiz iken sâlik, bu mertebede uyandırılıp kendisine yeni bir elbise giydirilip, tekrar eski beşeriyet alemine gönderilir.

Dışı, **Şeriatî Muhammedî**; içi, **Hakikati Muhammedî** ile bezenmiş olduğu halde halka çok yumuşak ve müşfik bir şekilde yaklaşır.

İstidat ve kabiliyeti olanları ellerinden tutup daha evvelce kendi geçtiği yolları takip ederek, Hakk’ın huzuruna çıkarıp **Mir’ac** ettirmeye çalışır. Hayatı böylece devam eder gider. Dışı **halk**, içi **Hakk** ile’dir.

Son derece geniş ihatası olan bir mertebedir. Hakkını vermek oldukça zordur. Bu makamın anahtarı devamlı olarak **ismi celal** ve **kelime-i tevhid** okumaktır.

İşaretini ehli bilir.

Mürşidinin himmeti, **irşadı**’dır.

Marifet mertebesi’dir.

Buradan sonra kişi kemal ehli olup, başkasına ihtiyacı kalmaz. Sözleri genellikle **ilham**dır.

İstidadı nispetinde son nefesine kadar mertebesini geliştirebilir. Bu mertebenin sonu yoktur.

KISA BİLGİ:

En baştan başlayıp nefsi emmareden yola çıkan sâlik nihâyet epey uzun çalışma ve gayretlerden sonra Hakkın izni ve yol göstericisinin himmetiyle eğer bu mertebeye ulaşabilirse çok değerli bir iş yapmış olur, bu değeri madde aleminin maddi kıymetleri ile ölçmek imkansızdır.

“Çık aradan kalsın yaradan” sözleriyle belirtilmek istenen, izafi varlığının yukarıda gösterilen yollardan geçerek ortadan kalkması neticesinde, zaten HAK’kın olan varlığım, gerçek hali ile idrak edip bütün varlığında onun hareket ettiğini ve onun da kendinden başka bir şey olmadığını anlayıp bu Hak’kani vasfı ile tekrar kesret/çokluk alemine dönen

kişi, derya'ya ulaşan suyun buhar haline gelip, bulut olup tekrar yağmur haline gelmesine benzer.

O yağmur tanesi sağda solda kalmış yağmur damlaları ile birlikte bir dere oluşturur, dere, nehre, nehir tekrar denize ulaşır. Bu böylece devam eder gider. Kim ki bu dönüşümü idrak eder, alemin sırrım çözmüş demektir.

İlahi vasıflarla **Zât** aleminden **beşeriyet** alemine dönen ilk yüce İnsan **İNSAN-I KAMİL** Muhammed Aleyhisselamdır.

Alemlerde onun özel mertebesine ulaşmanın kimse için yolu yoktur.

Ondan veraset alan yüce Gavslardan sonra bu mertebeye ulaşan kimseler ise Kamil insan'lardır.

İşte, halk içinde bunları tanımak pek mümkün olmaz. Çünkü bütün vasıflarla birlikte olduklarından, belirli bir vasıfları yoktur. Bunları ancak irfan yoluyla anlamak mümkün olur. Kim ki bunları tanıyıp bulur ve uyar işte onlar, azim ve gayret ile zaman içerisinde o kervanda yol alarak menzillerine ulaşabilirler.

Bu mertebenin özelliği **Cem ül cem** yani toplamların toplamıdır. Varlığında **efal** alemi, **esma** alemi, **sıfat** alemi ve **zat** alemi, cem edilmiştir.

Dışı, her ne kadar beşeri sureti görüntüsünde ise de; içi tamamen HAK'kın tüm mertebelerini ihata etmiş bilinmez bir sır deryasıdır.

Hak onda her mertebeden gerektiği gibi zuhur eder. O, alemde HAK'tan başka hiç bir şey müşahede edemez.

Bayezid-i Bistami'nin dediği gibi "kırk sene varki halk beni kendileriyle ünsiyet eder zannediyor, halbuki ben Hak ile ünsiyetteyim" sözü ve yaşantısı bu mertebenin halini pek güzel anlatır.

Bu mertebenin ehli "nasa akılları düzeyinde hitab ediniz" Hadisi şerifinin hükmü ile, karşısına gelen kimse hangi akıl düzeyinde ise onun mertebesini bilir ve ona oradan hitab eder, eğer kabiliyetli görürse az daha üst mertebeden hitab ederek oraya doğru yükseltmeye çalışır. Eğer kabiliyet görmezse rengine boyar ve o kişiyi olduğu yerde bırakır.

Bu kimseler, "**marifetullah**" ALLAH'ı, KUR'AN-ı ve HADİS'leri, her mertebede idrak eder ve her mertebenin hakkını vererek yaşar.

Cami ismiyle toplayıcıdır. Bütün varlığa faydalı ve merhametlidir.

O kişi "**ve ma yentıku anil heva in hüve illâ vahyün yuha**" (Necm Sûresi 53/3-4. âyeti) "O kendiliğinden konuşmamaktadır, onun konuşması ancak kendisine bildirilen bir vahy ile, "âyetinin tecelli ve bereketi ile "**Makam'ı Muhammed**"den aldığı yansıma ve ilahi bir lütuf ile olmaktadır.

1. İşte ancak bu sözler gerçek hedefini bulur
2. ve orada "**Nur-u Muhammediyye**"yi parılatmaya başlar.
3. Ancak bu sözler kalplere şifa, gönüllere safa, ruhlara baka kazandırır.
4. Ham meyveyi oldurur, ölmüşü diriltir.
5. Dünya sarhoşunu ayıltır, ahret sarhoşunu bayıltır,
6. uyuyanı uyandırır, atılı harekete geçirir.
7. Yolcuyu menziline ulaştırır.
8. Darginlan barıştırır, aşıkını maşukuna kavuşturur.
9. Mahcubların perdesini açar.
10. Ümitsizleri ümidlendirir.
11. Cehli ilme dönüştürür.
12. Pulu altın eder,
13. Kulu sultan, sultanı insan eder.
14. Sözleri pahası bulunmaz değerlerdir.

Bu kimseler, ancak, **Allah** c.c. zikri, **Allah** c.c. muhabbeti ve **Allah** c.c. sohbetiyle huzur bulurlar.

İşte gerçekte sadece bunlar **abdühu** abd (kul) olurlar ve **rasulühu** ancak bunlar gönülden haber verirler.

Bu kimseler kelime-i tevhidi her mertebede ve her mertebenin hakkını vererek söylerler, gerçek tevhid ehli bunlardır.

Bu mertebeye gelen kişi aynı zamanda "**Fatiha-yı şerife**"nin de yaşantısını en iyi şekilde idrak edendir.

ELİF , "Kamil insan"dır, on iki noktadan, on iki mertebeden meydana gelmiştir. Yedisi "**ettur'u seb'a**" (yedi tur), beşi "**Hazarat'ı hamse**" (beş hazret mertebesi) olmak üzere on iki mertebenin ifadesidir.

HAMD'ı en geniş manasıyla ancak bu kimseler diyebilirler. Bunların dışındakiler kendi buldukları sınırlı mertebeleri itibariyle nerde iseler, oranın idraki ile hamd ederler.

"Namaz", mevzuulu kitabımızda **Hamd'ın** dört mertebesini anlattık, oradan daha geniş malumat alınabilir.

Fatiha'yı şerif'in iki (2) vechi vardır. Biri, kulluk, "**makam-ı abdiyyet**", diğeri ilahlık, "**makam-ı Ulühiyyet**"tir, iki yönünü birlikte idrak etmek ve yaşamak, **Kamil İnsan'a** has bir oluşumdur.

Gerçek hamd'ı ancak HAK ve HAK ehli yapar, ümmeti Muhammed-e Fatiha'yı şerif büyük bir lütuftur.

"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik" hükmünün tecellisi, risalet menbaı, Hz. Muhammed S.A.V. efendimizin mübarek gönlünden o kişilere sirâyet ettiğinde, işte, o kişiler de alemlere rahmet olurlar.

Çünkü gönüllerinde **hakikat-i Muhammedi'nin** nuru, zahirlerinde de **şeriat-i Muhammedi'nin** şerefini taşırlar.

Cenab'ı Hak bunların sırrı ve hakikatleri cihetinden halkı aleme rahmet eder, fakat alem halkı bu rahmetin nerden geldiğini idrak edemezler.

"Attığın zaman sen atmadın, ancak Allah attı" ilahi hükmü bu kimselerin yaşantısını ne kadar güzel ve ne kadar açık olarak anlatmaktadır.

"İzafi varlıkları" iflas etmiş yerini "HAK varlığı" istila etmiş olan güzel İnsanlardan zuhura gelen her şey, HAK'kın bir fiili hükmüne dönüşmüştür.

Her mertebede başka yorum ve idraki olan bu ilahi kelamın esas kaynağı, "**ZAT**"ın **İnsan** mertebesinden zuhurunu, halini açık olarak anlatmaktadır. Oldukça zor olan bu yaşamda bulunan kimselere Allah c.c. kolaylıklar versin.

Rasulü Sakaleyn iki ağırlığın yani İnsanların ve Cinlerin Peygamberi olan o yüce ve muhteşem Rasulü zişan, hiç bir adem oğluna nasib olmayan o kutlu Mi'rac seyr'i ve temasından döndükten sonra, "**men reani fekat reel hak**" yani "beni gören ancak HAK'kı görmüş olur" muazzam sırrınıifşa etmesiyle ne büyük bir irfan hazinesini insanlığa hibe etmiştir.

Bu hakikatin bir zerresi insana ulaşırsa, o insan baştan aşağı sarsılır, çöker yere yığılır, yanar kül olur savrulur. Sonra tekrar zerrelere toplanır, yeni bir yapılanma ile kendine gelmeğe başlar ve gerçek HAK'kanı hali zuhur etmeğe başladığında kendini

başka bir eda, başka bir safa, başka bir vefa, başka bir biçimde, başka bir alem içre, başka bir yapı da bulur ve o yüce Peygamberden kendine ulaşan (İlahi bir yoldan gelen) tecelli bereketiyle, "cübbemin içinde Hak'tan başka bir şey yok", "her ne yana eğilsem, her şey ol yana eğilir", "bana bakan ancak Hak'kı görmüş olur" ve benzeri sözleri demeye başlar. Her ne kadar zahir ehli için bu sözler geçersiz ise de, hakikat-i Muhammediyye'ye ulaşmış kutlu kimseler için geçerlidir.

Bu halleri ancak yaşayan bilir. "**Rivâyet ve nakil**" bilgisi değildir, "**müşahede ve vehbi**" ilimdir.

Mertebeleri aşmış seyr-i sülûk'unu "TEKMİL TARÎK" tamamlamış, kendi bünyesinde Mi'racını yapmış kişilerin hayatı işte yukarıda bahsedilen hallere benzer özellikler gösterir. Ne mutlu onlara. ALLAH c.c. cümle sâlikler kemale erdirdin.

İslamın içinde bir çok gruplar vardır. Bunların bazısı **şeriat**, bazısı **tarikât**, bazısı **hakikat**, bazısı **marifet mertebesindedirler**. Hepsi de kendi mertebelerinde Hak'tır ve de gerçektir. Ancak en kemalde olan irfan ehli, **cem-ül cem'e** ulaşanlardır.

Cem-ül Cem demek, bütün cemleri bir araya toplayıp Cem'inde Cem'i demektir. Bu mertebeye eren kişinin iki vechi (yönü) vardır. Biri **halka**, diğeri **Hak'ka** bakar. Nerede nasıl gerekiyorsa o vechiyle görünür. Onu tanımak, anlamak cidden çok zordur.

Kamil İnsan mertebesinin geriye dönüş makamları vardır. Bunlar evvela "**Tecelli-i Zat**", "**Tecelli-i Sıfat**", "**Tecelli-i Esma**", "**Tecelli-i Efal**"dir. Biz bu mertebeleri daha fazla uzatmamak için Kamil İnsan makamında birleştirdik. Bu tecelliler zaten Kamil İnsan, mertebesine ulaşan kimselerde tabii olarak oluşacaktır.

Bu mertebenin başka bir özelliği de "**tahallaku bi ahlaki rasulullah**" "**Peygamberin ahlakiyle ahlaklanın**" hükmü ile yaşayışı, beşeri yaşamın icapları içerisinde Hak'kani bir yaşam tarzıdır.

Bu mertebede her şey gene eskisi gibi yerli yerine dönmüş, zahirde "**Şeriatı Muhammedi**" batında ise "**Hakikati Muhammedi**" hükümleri geçerli olmuş olur.

Bu zatlar dışta **halk** ile, içte **Hak** iledir. Bunları tanımak çok zordur, gerçek irfan ehli, vasil kimseler bunlardır. Halkta, **Hak'kı**; Hak'ta **Halkı** müşahede ederler.

Bir başka ifadeyle kesrette **vahdet**, vahdette **kesret'i** yani çoklukta **birlik**, birlikte **çokluk'u** en güzel şekilde yaşarlar.

Daha evvelce **ehli-i sünnet vel cemaat** yolunu sadece şekil ve suret halinde, zahirde yaşarlarken, bu defa **ehli sünnet vel cemaat** yolunu batını ile birlikte yaşarlar, ki işte gerçek "**İslamiyet**" ve "**Marifetullah**" yaşamı budur.

Ehli-i sünnet yolunu sadece "**şekiller ve merasimler**" babında uygulamak yeterli olamamaktadır.

İşte İslamı yeteri kadar tanımamak ve tamtamamak buradan kaynaklanmaktadır. Eğitim yetersizliği ve bilinçsiz tutuculuk önümüzde büyük mania oluşturmaktadır.

Ehli sünnet vel cemaat yolunu irfaniyetle destekleyip batını yaşamımızı da faaliyete geçirebildiğimiz gün, İslam topluluğu olarak hedefimize vardığımız gün olacaktır.

Gayemiz en kısa yoldan ve en gerçekçi olarak talipleri HAK'ka ulaştırmaya yardımcı olmaktır. Hatalarımız var ise hoş görüle.

Hak'ka giden yollar muhakkak'ki pek çoktur. Ancak biz, bildiğimiz yolu anlatmağa çalıştık. Eksik yerler varsa Cenab'ı Hak tatbik edenlere ilham vasıtasıyla tamamlatsın, amin.

Muvaffakiyyet Allah'dandır. Onun dileğinin dışında hiç birşey olmaz.

Muvaffakiyyet ALLAH'dandır. Onun dileğinin dışında hiç birşey olmaz.
Kısaca bahs edilen bu hususlar oldukça uzun bir süre alır, gayret kişiye düşmektedir.
İnsan taşıdığı yükü bir bilebilseydi?..

16/08/1992
NECDAT ARDIÇ UŞŞAKİ
TEKİRDAĞ

ÇÖZDÜM SIRRINI

Düşünürdüm bir zamanlar alemi,
Tefekkür ederdim çok çok halimi,
Arardım bu varlık içre yarimi,
Çözdüm alemin sırrını çözdüm.

La faile illâllah dedi hocam,
Benim de bu oldu bir zaman hecem,
Aydınlandı sonra karanlık gecem,
Çözdüm **fiillerin** sırrını çözdüm.

Esmalar oldu ikinci durağım,
Sağlam bastı burada da ayağım,
Nurlar ile doldu bütün varlığım,
Çözdüm **Esmaların** sırrını çözdüm.

Sıra geldi **Sıfatlar** dergahına,
Bakmadım hiç bir şeyin ah, vahına,
Hep **vasıflar** HAK'kindir anlayana,
Çözdüm **Sıfatların** sırrını çözdüm.

Zat-ı HAK'tır alemde baki olan,
Bu sırlarla tüm içi dışı dolan,
Hak deryasına dik tepe dalan,
Çözdüm **Zat-ı HAK**'kın sırrım çözdüm.

İnsana baktım bir **güzel libas**,
Yok üstüne alemde, haslardan has,
Kevserden içer, içirir de, tas tas,
Çözdüm **İnsan**'ın sırrım çözdüm.

Adem A.L.S. ile dünyaya geldim baştan,
Kim korkar ki, sonu olmayan yaştan,
İndi ruhum göklerden, yüce Arştan,
Çözdüm **Adem**'in, A.L.S. sırrını çözdüm.

Yolum düştü **İbrahim**'e A.L.S. **hulleli**,
Dostumla dost olunca, dedim beli,
Buraya ulaşan olurmuş veli,
Çözdüm İbrahim'in A.L.S. sırrım çözdüm,

Musa A.L.S. ile **Tur'u Sina** da bir gün,
Kelimullah lafzım aldık o gün,
Bu işler oldu, sanırım hemen dün,
Çözdüm **Musa**'nın A.L.S. sırrını çözdüm.

İsa A.L.S. ile denildi **Ruhullah**,
İçim dışım boyandı **Sibgatullah**,
Nerde bulurum böyle bir ehlullah,
Çözdüm **İsa**'nın A.L.S. sırrım çözdüm.

Muhammed'i A.L.S. oldum yolun sonunda,
Kaybettim kendimi onun yolunda,
Kamusu aşk koltuğu mun altında,
Çözdüm **Muhammed**'in A.L.S. sırrım çözdüm.

Evvel, ahır, zahir, batın, hep **hu/o**'dur,
Anladım ki işin gerçeği budur,
Nereye baksam gözüm onu bulur,
Çözdüm varlığın sırrını çözdüm.

Ben, ben sanırdım kendmi evvelce,
Yoğrudum hamur oldum güzelce,
Yeni bir kimliğim oldu pişince,
Çözdüm **Necdet**'in sırrını çözdüm.

NECDET ARDIÇ TEKİRDAĞ

M E Ğ E R

Düşündün mü hiç kardeşim
Bu alemde nedir işin
Dünyaya sebebi gelişin
Adem olmakmış meğer

İlim öğrenmekten gaye
Ulaşmak içinmiş yare
İlmin sonunda paye
Arif olmakmış meğer

Her yönüyle hep kemaldir
Görünür varlık cemalde
En güzel oluş herhalde
İnsan olmakmış meğer